

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
1. Rozpoznanie terenu badań	17
2. Materiał i i perspektywa badawcza	22
3. Porządek wywodu	24
ROZDZIAŁ PIERWSZY	
TRADYCJA I WSPÓŁCZESNOŚĆ.	
DRAMATOPISARSTWO KOBIECE W SERBII I CHORWACJI	29
1. Zarys tradycji	32
1.1. Teatr wewnętrznych emigrantów albo mozolne początki dramaturgii kobiecego w Serbii	35
1.2. Zbyt (?) lekkie ptasie pióro albo rozwój dramaturgii kobiecego w Chorwacji	41
2. Kobiece spojrzenie na męskie sprawy. Dekada konfliktów i (anty)wojenne reakcje serbskich i chorwackich dramaturgów	47
3. Usamodzielniające się nowe dramaturgii kobiece	53
4. Nowy dramat europejski w postjugosłowiańskim zwierciadle . . .	59
5. Koniec tysiąclecia, początek hiperprodukcji tekstów dramatycznych w Serbii i Chorwacji	66
5.1. Nowy dramat serbski (Nova srpska drama)	76
5.2. Nowa dramaturgia chorwacki (Nova hrvatska drama)	81
ROZDZIAŁ DRUGI	
DYSKURS CIELESNOŚCI A CIAŁO DRAMATU	89
1. Zwrot ku cielesności	90
1.1. Ciało ponowoczesne w potrzasku – dociekania współczesnych serbskich i chorwackich dramaturgów	95
1.2. Dramat ciała	99
2. Anatomia ciała tekstu	103
2.1. Teatr postdramatyczny a dramat postdramatyczny	105

2.2. Hybrydyczne mikronarracje a zwrot performatywny	109
2.3. Projekty Ivany Sajko	112
2.4. Model Biljana Srbljanović	115
2.5. Inicjatywa Mileny Bogavac	116
2.6. Eksperymenty Mai Pelević	118
2.7. Myśl przewodnia Mileny Marković	121

ROZDZIAŁ TRZECI

(PRO)KREACYJNA (NIE)MOC CIAŁA	125
---	-----

1. Macierzyństwo jako rytuał przejścia i kryzys	130
1.1. Łańcuch (prze)życia, Lada Kaštelan – <i>Ostatnie ogniw</i>	131
1.2. Matka negocjatorką kobiecości, Maja Pelević – <i>Skórka pomarańczowa</i>	134
1.3. Bolesna (de)stabilizacja, Neda Radulović – <i>Painkillers</i>	138
1.4. Pokonywanie ograniczeń, Olja Runjić – <i>Goła w klatce</i>	142
1.5. Konfrontacje z biologiczną rzeczywistością, Tena Štivičić – <i>Siedem dni w Zagrzebiu</i>	146
2. Macierzyństwo jako sprawdzian	150
2.1. Utrudnione macierzyństwo, Milena Marković – <i>Statek dla lalek</i>	150
2.2. Nielatwa koegzystencja, Olja Lozica – <i>Zadrapania</i>	155
2.3. Macierzyńskie (niedo)trwanie, Lada Kaštelan – <i>Zanim zaśnieš</i>	159
3. Nieludzkie i nadludzkie przejawy macierzyństwa	162
3.1. Animalny cień macierzyństwa, Ivana Sajko – <i>Dwudziesty trzeci kociak</i>	163
3.2. Reprodukcyjna sprawność cybernetycznego bytu, Ivana Sajko – <i>Kobieta-bomba</i>	167
4. Macierzyństwo jako manifestacja i próba sił	173
4.1. Faktyczna moc mitycznego instynktu macierzyńskiego, Ivana Sajko – <i>Archetyp: Medea – Monolog dla kobiety, która czasami mówi</i>	174
4.2. „Ręka, która porusza kołyskę, rządzi światem”, Biljana Srbljanović – <i>Upadek</i>	181
4.3. Wizja europejskiej „matczyzny”, Ivana Sajko – <i>Europa – monolog dla matki Courage i jej dzieci</i>	186
5. Ciężar ciąży i odciążenie	191
5.1. Zarządzanie kobiecą płodnością, Milena Bogavac – <i>Czerwona (seks i konsekwencje)</i>	192
5.2. Wobec polityki antypoczęciowej, Maja Pelević – <i>Dzieci w formalinie</i>	198
6. Macierzyństwo wymuszone	201
6.1. Macierzyństwo jako bolesne memento, Lydia Scheuermann Hodak – <i>Obrazy Marii</i>	202

6.2. Milcząca zgoda na macierzyństwo, Mirjana Ojdanić	
– <i>Ślad ludzkich zębów</i>	207
7. Współzależność a nietatwe budowanie wzajemności	211
7.1. Na podobieństwo matki, Bijana Srbljanović – <i>Szarańcza</i>	212
7.2. Współbrzmienie z matką, Bijana Srbljanović	
– <i>Barbelo, o psach i dzieciach</i>	215
7.3. Toksyczne macierzyństwo, Lana Šarić – <i>Mięso</i>	221

ROZDZIAŁ CZWARTY

(NAD)UŻYCIA CIAŁA	229
-----------------------------	-----

1. Wtargnięcia do wnętrza ciała	234
1.1. Piętno strategicznej przemocy seksualnej, Lydia Scheuermann Hodak – <i>Obrazy Marii</i>	235
1.2. Dom niczym linia frontu, Mirjana Ojdanić	
– <i>Ślad ludzkich zębów</i>	240
2. (B)lokowanie energii seksualnej	245
2.1. Życie kobiety to nie bajka, Milena Marković	
– <i>Statek dla lalek</i>	246
2.2. Podporządkowanie obiektu seksualnego, Milena Marković – <i>Tory. Bóg na nas spojrzal</i>	251
2.3. Rodzinne manifestacje siły, Biljana Srbljanović	
– <i>Sytuacje rodzinne</i>	255
2.4. Kobiecość odseparowana, Maja Pelević	
– <i>Ja albo ktoś inny</i>	261
3. Między zniewoleniem a uwolnieniem	266
3.1. Ciało udostępniane, Milena Bogavac, Maja Pelević	
– <i>Fake Porno</i>	267
3.2. Żywa zabawka, Mirjana Drljević – <i>Słoneczniki</i>	272
3.3. Kontrola cielesnych fascynacji, Tena Štivičić – <i>Dwie</i>	277
3.4. Ciało w szponach konsumpcji, Biljana Srbljanović	
– <i>Supermarket</i>	281
4. Ciało jako przedmiot transakcji	286
4.1. Służebność kobiecego ciała, Diana Meheik	
– <i>Róża jerychońska</i>	287
4.2. Żywy towar, Milena Marković – <i>Świetlisty las</i>	293
4.3. Ciało w obiegu, Lana Šarić – <i>Mięso</i>	297
4.4. Wyrób do nabycia i spożycia, Tanja Šljivar – <i>Po ile paszтет?</i>	302
5. W więzieniu spojrzeń	307
5.1. Dążenie do (nie)doskonałości, Maja Pelević	
– <i>Skórka pomarańczowa</i>	310
5.2. Ciało – tworzywo w inscenizacji kobiecości, Marijana Nola – <i>Diwa</i>	316
5.3. Kontrola nad niestabilnym kobiecym ciałem, Marija Škrlec – <i>Ostatni wywiad z wampirem</i>	323

6. De-formowanie ciała a materializowanie przemocy	328
6.1. Modyfikacje ciała w imię postępu, Asja Srnec-Todorović	
– <i>Odliczanie</i>	330
6.2. Mariaż organizmu i mechanizmu, Ivana Sajko	
– <i>Kobieta-bomba</i>	335
ROZDZIAŁ PIĄTY	
(NIE)WIDZIALNOŚĆ CIAŁ	345
1. Choroba jako utrata stabilności	349
1.1. Rak i jego żniwo	351
1.1.1. Entuzjazm i uzdrowienie,	
Lydia Scheuermann Hodak – <i>Obrazy Marii</i>	352
1.1.2. Deficyt życiowej energii, Lada Kaštelan	
– <i>Ostatnie ogniwo</i>	354
1.2. Kobieca niemoc, Lada Kaštelan – <i>Zanim zaśniesz</i>	357
1.3. Zgubna troska o zdrowie, Tanja Radović – <i>Kocia głowa</i>	360
1.4. Fatalne skutki niekontrolowanych praktyk,	
Diana Meheik – <i>Róża jerychońska</i> ;	
Marija Škrlec – <i>Ostatni wywiad z wampirem</i>	364
1.5. Ciało (nie)świadomie zainfekowane,	
Dijana Protić – <i>Tranzycyjne after party</i>	368
2. Starość jako wyłączenie ze społecznego obiegu	372
2.1. To nie jest świat dla starych ludzi	374
2.1.1. Wobec inwazji starości, Biljana Srbljanović – <i>Szarańcza</i>	375
2.1.2. Norma starzenia się, Biljana Srbljanović	
– <i>Śmierć to nie rower, nie ukradną ci go</i>	380
2.2. Ciało zastygające, Branislava Ilić – <i>Ciało</i>	385
2.3. Gotowość do spoczynku, Milena Marković – <i>Drut</i>	389
3. Finał życia	392
3.1. Śmierć na własne życzenie	393
3.2. Życie po życiu, Asja Srnec-Todorović – <i>Martwe wesele</i>	396
3.3. Ponad ziemskim życiem, Ivana Sajko	
– <i>Pomarańcza w obłokach</i>	402
3.4. Zmienność wpisana w śmiertelność,	
Milena Bogavac – <i>Balerina/Gamma Cas</i>	407
3.5. Przekleństwo nieśmiertelności, Sibila Petlevski	
– <i>Lodowaty generał</i>	412
ZAKOŃCZENIE	419
BIBLIOGRAFIA	427
SUMMARY	453